

Johan K. Joensen, fyrrverandi sparikassastjóri:

Danski staturin má niðurfrysta skuld

Tað nyttar ikki at pína ein skuldara so nógv, at tað ikki lirr eftir í honum. Kreditorarnir, her serliga danski staturin, mugu slaka so ella so. Kreppan er ikki bert sjálgjörd. Tað snýr seg eisini um broytingar uttanfrá. Talan er um vanlukkurakt øki

-Trupulleikin hjá føroyska samfelagnum í dag er tann stóra skuldin, og hvussu vit sleppa burtur úr henni. Hon tamar í veruleikanum okkum í at koma burtur úr kreppuni - hon tamar allari framgongd.

Hetta sigur Johan K. Joensen, nevndarlimur í Fíggjargrunninum.

Hann heldur avgerandi spurningin í dag vera, hvat ber til at niðurfrysta av umrøddu skuld.

-Báðir partar mugu hava áhuga í, at gongd kemur á aftur í føroyska samfelagnum.

Keld og kynisk tøl

-Men hvussu samþakkar tað við, at aðrir vilja hava okkum til at spara okkum úr kreppuni?

-Vit siggja, at stóðan hjá okkara kreditorum er tann, at teir vilja hava okkum at innsiggja, at tað ber ikki til at halda fram við politikkinum frá 80-unum. Teir vilja hava okkum at vísa ábyrgdarkenslu aftur, og tað meini er vit longu hava víst. Vit hava longu víst, at vit eru greið yvir stóðuna.

-Men hvussu kennir tú tað, tá danskir serfrøðingar siga, at tað er í lagi, at fólk flytur av landinum - at vandi ikki er í tí?

--Teir hugsa reint kalt og kyniskt sum nationalökonomar. Teir meina, at stóðan við flytingini lagar seg sjálv. Tvs. at verður arbeidd aftur í Føroyum, so flyta fólk heimaftur.

-Sær tú ikki ein vanda í flytingini?

-Tað, sum harmar meg, er at vit eru komnir út í hesa ólukkuligu stóð. Vit hava gjørt alt ov nógvur fløgur á landi og sjógv uppá stutta tíð, soleiðis at øll bygging er gjörd. Um nøkur ár er als ikki brúk fyri handverkum.

-Men hvat so. Skulu vit geva uppá at liva her?

-Nei, eg rokni við at viðurskiftini fara at laga seg. Fyri meg er tað mest umráðandi, at vit hava fingið trygd fyri, at vit hava eina peningaskipan.

Kreditorar mugu vísa áhuga

-Men er tað rimuligt, at vit verða tvingaðir til at gjalda skuldina her og nú, tá vit als ikki eru førir fyri tí?

-Tað er tað ikki. Kreditorarnir mugu vera meira rimuligir og vísa áhuga fyri, at gongd kann koma á aftur.

-Men er tað ikki ein sannroynd, at kreditorarnir

Johan K. Joensen: Bæði kreditorar og debitorar mugu hava áhuga í, at gongd kemur aftur á føroyska samfelagið. Mynd kalmur

krevja ov nógv av okkum í løtuni, at tú kanst ikki royta hárið av einum skallutum?

-Óttin fyri rentudeyðanum er í veruleikanum eitt tekin um, hvussu stór skuldin er.

Johan K. Joensen sær onga aðra loysn fyri at koma burtur úr stóðuni enn hana, at kreditorarnir góðtaka einaella aðra loysn, soleiðis at Føroyar ikki líða rentudeyðan.

-Nú er tað so løgið fyri meg at tosa um hetta, tí longu í 70-árunum ávaraði eg politikkarnar móti rentudeyða. So hetta er einki nýtt.

Johan K. Joensen sigur, at tað er eingin fyrimunur fyri kreditorarnar at fasthalda krøv síni óbroytt. Teir hava einki annað at velja í enn at slaka so ella so. Teir mugu siggja veruleikan í eyguni. Og her hugsar hann ikki

minst um danska statin.

Johan K. Joensen heldur tað vera rætt í hesum sambandi at víðgæra spurningin um, hvat tað kostaði at bjarga bankunum. Hann heldur sjálvur, at tað er mest náttúrligt at tosa um at strika hesa upphædd ella okkurt líknandi, um vit skulu fáa lætt byrðarnar. Talan er um einar tríggar milliardir krónur.

-Við tí lítla fiskiskapi, sum er, við verandi lágu fiskaprisum og við teim móguleikum vit hava við bytislutfallinum út eftir so dugi eg ikki at sigga, at vit í løtuni klára at servicera - gjalda - okkara uttanlandsskuld.

Bytislutfallið tá hugsað verður um fiskaprisirnar hevur eina avgerandi ávirkan á føroyska búskapin.

Mótspælið kann nýstaðni koma

Vit spurdu Johan K. Joensen, um okkara politikarar havt ov lítið mótspæl til donsku uppskotini at loysa kreppuna?

-Hvat mótspæl kann ein hava, tá ein bráddliga far at vita, at nú fara bankarnir á heysin? Sjálvur haldi eg ikki, at móguleiki hevur verið fyri stórvegis mótspæli fyrr. Nakað annað er nú. Tað er tíðin vit hava í dag, sum ein kann spæla ímóti við. Tað er nýstaðni, at ein byrjar at fáa fótin fyri seg. Tú kanst jú ikki fáa fótin fyri teg, tá tú fær boð um, at í morgin verður bankin stongdur. Tú hevur einki sum helst vápn av nøkrum slag at spæla ímóti við.

Johan K. Joensen metir komandi samráðingar við danir sum eitt avgerandi vegamót.

Her fara nógvur týðandi avgerðir viðvíkandi Føroyum at verða tiknar í komandi tíð - beri fáar metrar frá føroysku viðskiftastovuni. Myynd jan

-Eg meini at bæði debitor og kreditor mugu hava áhuga í at fáa gongd í aftur, soleiðis at viðurskiftini aftur gerast normal. Og sjálvandi hevur kreditorurin stóran áhuga í, at debitorurin klárar seg.

-Men er tað ikki júst beint øvugt av tí, sum hendir?

-Ein hevur varhugan av, at kreditfeløgini vilja hava, at tað eru teir føroysku peningastovarnir, sum skulu bløða og ikki teir.

-Hvat heldur tú um tað?

-Hatta er ein maktsstøða. Eg trúgvi ikki, at stóðan hjá kreditfeløgnum er so sterk kortini. Men tey royna so at berjast sum longest.

Inflátiónin steðgar

Johan K. Joensen heldur annars, at hóast vit føroyingar áttu at havt lækkað okkara livifót, tá tað gekk niður á bakka, so eiga øll at hava í huganum, at tað, sum hendir her, er einki eindømi.

-Tað er ikki av tilvild - og hetta nevnr Gørtzfrágreiðingin einki um - at bankar í Svøríki, Noregi, Finlandi og í Danmark koma í trupulleikar. Tað er tí, at inflátiónin steðgar. Vanlig fólk hava forútdiskonterað inflátión, tvs. at inflátiónin hevur eggjað lántakaranum at læna meira. Tí tann, sum verður við sviðið soð, er tann passivi spararin. Hetta steðgar so upp í 80-unum. Vit hövdu annars havt inflátión síðani oljukurppuna, og henda stóðan hevur so sanniliga eisini ávirkað rættiliga nógv hugburðin hjá fólki.

-Heldur tú tað er rætt at sammeta stóðuna í Føroyum við eina náttúruvanluku?

-Tað kann ein væl siga. Vit eru jú útkoyrdur av fjærleikum og hava fiskað okkara egnu grunnar upp, sum jú eru einasta tilverugrund-

arlagið sum er.

Johan K. Joensen sigur, at var landgrunnurin fullur av fiski, so hövdu vit nokk klárað skuldina. Men so er ikki.

-Men hvat sigur tú til ráðini hjá Bonnerup um at lækka figgjarglógina munandi?

-Har má ein so gera upp, hvat vit hava ráð til av almennum tænastrum.

-Hevði tú verið í stóðuni hjá dønnum, hvat hevði tú tá gjørt mótegis Føroyum?

-So hevði eg í hvussu er niðurfryst ein part av skuldini. Eg hevði helst eisini sagt sum so, at finst olja við Føroyar, so skulu føroyingar gjalda hesa skuld aftur men ikki fyrr enn um nógv ár, tá móguligar inntøkur frá oljuni koma í landskassan.

Nyttar ikki at pína skuldara

Føroyingar eiga sjálvandi at viðganga, at tað eru vit sjálvir, sum hava hövuds-ábyrgdina av stóðuni. Men tað er so spurningurin hvat so er at gera! Tað nyttar í hvussu er ikki at pína ein debitor so nógv, at tað ikki lirr eftir í honum.

-Eru vit komin hartil?

-Tað er tann stóri spurningurin.

jan

Føroyinga-felagið í London

Nærri upplýsingar frá:

Birgit Sólstein,

tlf. 00944816815730

Helgi Joensen,

tlf. 00944932829027